

PAŞINYAN VE KİLİSE YÖNETİMİ ARASINDAKİ GERİLİMDE SON DURUM

Selenay Erva YALÇIN

Analist

Ermenistan Başbakanı Paşinyan ve meşruiyetini yitirdiğini defaatle iddia ettiği Kilise yetkilileri arasındaki gerilim uzun bir süredir devam etmektedir. Gerilimin kaynağı Paşinyanın Karekin II ile yaşadığı ve dini standartların sağlanmadığı yönündeki iddialar olmakla birlikte günümüzde gelinen noktada birden çok aktörün dâhil olduğu politik bir meselenin ortaya çıktığını ifade etmek gerekir.

Ermenistanda Kilise yönetiminin meşruiyetinin sorgulanmaya başlaması dini gerekliliklerin sağlanmadığı ve buna rağmen mevcut yönetimin yetkileri elinde bulundurmaya devam ettiği yönündeki tartışmalar ile gündeme gelmiştir.[1] Bu tartışmaların devamında Kilise yetkilileri ve özellikle Karekin II iddiaları dini bir boyuttan çıkararak siyasi bir düzleme oturtmuş ve Ermenistanda yeni bir muhalefet cephesi ortaya çıkarmıştır. Paşinyanın karşısında konumlanan ve siyasetini bu yönde yürüten muhalefet aktörleri herhangi bir uzlaşma veya eylem ortaklığına varmaktan uzak olduğu için, Kilise yönetiminin Paşinyan yönetimine karşı tek muhalefet oluşturma niteliği de gündemden güne dikkat çeker hale gelmiştir. Kilisenin Ermenistanda sahip olduğu nüfuz nedeniyle politik açıklamalar başta belirli bir etki alanı yarattıysa da gün geçtikçe somut ve üstüne düşünce üretilebilecek nitelikten yoksun ifadeler istenen sonucu vermemiştir.

Kilise yönetiminin dini görevlerinden uzaklaşıp siyasi bir veçheye bürünmesi ile Kilise içinde de birtakım ayrılıklar ortaya çıkmıştır. Paşinyanın din ve devlet işlerini keskin bir şekilde ayırmayı ve bu yolla Kilisenin itibarını korumayı amaçlayan yaklaşımı kötü niyetli bir kesim tarafından tam da amacının tersi olarak anlaşılırken bazı din adamları bu yaklaşımı desteklemiştir.[2] Söz konusu din adamları Kilise hiyerarşisi içinde belirli yaptırımlara maruz kalmış[3], bu yaptırımlar Kilise yönetiminin siyasi hedeflerinin dini hedeflerinden ağır bastığı yönündeki görüşlere kanıt sunmuştur.

Kilise yönetimi ile Paşinyan arasındaki gerilim Ermenistanın iç meselesidir. Uzun veya kısa vade için yönetim ve seçimler hususunda verilecek her türlü karar yalnızca Ermenistan vatandaşlarını ilgilendirmekte ve yine onların iradesini yansıtmaktadır. Kilise yönetiminin politik açıklamaları, bu meselenin dini kisveler altında uluslararasılaştırılmasına yönelik bir çaba gibi görünmektedir. Dünyada Ermenistanın komşularıyla ilişkilerinin ivmesinden rahatsız olan ve savaş halinden maddi manevi menfaat sağlayan kesimler dini birliği bahane etmek suretiyle Ermenistanın içişlerine dâhil olmakta ve Kiliseye destek

beyanlarında ve faaliyetlerinde bulunmaktadır. Daha önce Ermenistan ve Azerbaycanın barış sürecini baltalamak amacıyla artık bir konu olmaktan çıkan Karabağ ile ilgili toplantılar düzenleyen, Paşinyanın iç ve dış siyasetteki tutumunu din ile bağdaştırarak eleştiren ve çözüme kavuşmuş konular hakkında taraf sıfatı taşıyamamasına rağmen sürekli propaganda yapan bu kesimler, görülmektedir ki Ermenistan yönetiminin benimsediği çıkarlardan uzak bir yaklaşım içindedir. Bu sebeple Kilise yönetiminin yanında yer almalarının sebebi de dini gerekçelerden ziyade politik bir uzlaşıdır.

Geçtiğimiz günlerde Karekin II, her yıl düzenlenen Piskoposlar Toplantısının bu sene Ermenistan dışında gerçekleştirileceğini duyurmuştur.[4] Ermenistanın resmi kilisesinin içişleri ile ilgili bir toplantıyı Ermenistan dışında gerçekleştirecek olması bahsi geçen endişelere bir yenisini eklemiştir. Belirtmek gerekir ki, toplantının adını aldığı piskoposlar Karekin İlnin, Kilise işlerini üçüncü devletlerin müdahalesine daha da açık hale getiren bu adımını da eleştirmekte ve toplantıya katılım hususunda tepki koymaktadır.[5]

Sonuç olarak Ermenistanın iç meselelerine karışmak ve barış sürecinin ivmesini zedelemek isteyen kesimler; dini bir iş birliği maskesi altında Kilise yönetiminin, Paşinyanın karşısında konumlanan muhalif bir unsura dönüşmesine destek olmaktadır. Paşinyanın açıklamalarından ve faaliyetlerinden anlaşılacağı üzere mesele dini ve siyasi unsurların karşıt konumlarda olması değil, Kilise yönetiminin siyasi bir unsur gibi davranmasıdır. Bunun haricinde Kilisenin işleyişi ve yetkilileri ile ilgili verilecek her karar nihayetinde Ermenistan vatandaşlarının iradesini yansıtacaktır ve bu özelliği ile uluslararası müdahalelere kapalıdır. Paşinyanın Kilisenin işleyişi ile ilgili öne sürdüğü teklifler din ve devlet işlerinin ayrımını önlediği gibi, Kilisenin kendi içinde dini işlerinde siyasetten uzak olarak serbestleşmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu tekliflere karşı çıkan, içişlerine üçüncü tarafları dâhil etmeye çalışan ve kendi ile aynı düşünmeyen din adamlarını aforoz eden mevcut Kilise yönetiminin varmaya çalıştığı yer, Ermenistanın yönetim çizgisinin tam karşısında bulunmaktadır.

*Görsel: [Agos](#)

[1] Arshaluys Barseghyan, Pashinyan Suggests That the Head of the Armenian Church Has a Child, *OC Media*, 2 Haziran 2025, <https://oc-media.org/pashinyan-suggests-that-the-head-of-the-armenian-church-has-a-child/>.

[2] 10 Üst Düzey Ruhaniden II. Karekin'e "Görevi Bırak" Çağrısı, *Agos*, 2 Aralık 2025, <https://www.agos.com.tr/tr/haber/10-ust-duzey-ruhaniden-ii-karekin-e-gorevi-birak-cagrisi-36484>.

[3] Defrocked Priest Challenges Church Authority, Invites Pashinyan to Attend his Mass, *OC Media*, 22 Ekim 2025, <https://oc-media.org/defrocked-priest-challenges-church-authority-invites-pashinyan-to-attend-his-mass/>

[4] Bishops Conference to be held outside Armenia, *Aysor*, 19 Ocak 2026, <https://www.aysor.am/en/news/2026/01/19/%D5%B4%D5%A1%D5%B5%D6%80+%D5%A1%D5%A9%D5%B8%D5%BC/2414455>.

[5] 'Garegin II Could Declare Himself Catholicos-in-exile' - Debate in Armenia, *JAM News*, 22 Ocak 2026, https://jam-news.net/garegin-ii-could-declare-himself-catholicos-in-exile-debate-in-armenia/?utm_source=chatgpt.com.

Yazar Hakkında :

Selenay Erva YALÇIN, 2020 yılında başladığı Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2024 yılında mezun oldu. 2023 yılının Aralık ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinin (AVİM) uygulamalı eğitim programını tamamladı. Ocak 2024 AVİM misafir araştırmacı olarak çalışmaya başlayan Yalçın, Mart 2025 itibariyle analist olarak görevine devam etmektedir. Halihazırda Hacettepe Üniversitesi Kamu Hukukunda yüksek lisansına devam eden Yalçın, AVİM soykırım

hukuku ve Türk-Ermeni ilişkileri alanında çalışmalar yapmaktadır.
Atıfta bulunmak için: YALÇIN, Selenay Erva. 2026. "PAŞINYAN VE KİLİSE YÖNETİMİ ARASINDAKİ GERİLİMDE SON DURUM." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2026 / 6. Ocak 27. Erişim Haziran 19, 2026. <https://avim.org.tr/tr/Yorum/PASINYAN-VE-KILISE-YONETIMI-ARASINDAKI-GERILIMDE-SON-DURUM>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır